

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора Шаповал

Романа Володимировича

на дисертацію Крушеніцького Владислава Сергійовича

на тему «Адміністративно-правові засади забезпечення

національної безпеки у публічно-інформаційній сфері», поданої на

здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за

спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дисертації. Актуальність дослідження

адміністративно-правових засад забезпечення національної безпеки у публічно-інформаційній сфері зумовлена поєднанням глобальних інформаційних викликів та внутрішніх загроз, значно посилених умовами повномасштабної збройної агресії проти України. Інформаційний простір став одним із ключових напрямів протиборотства, у межах якого здійснюються масштабні дезінформаційні кампанії, інформаційно-психологічні операції, кібератаки на об'єкти критичної інфраструктури, маніпуляція громадською думкою та підрив довіри до органів публічної влади.

Наслідки таких впливів проявляються у дестабілізації суспільно-політичної ситуації, загрозах інформаційному суверенітету держави, порушенні конституційних прав громадян на доступ до достовірної інформації та безпеку персональних даних. У цих умовах формується безпрецедентний рівень ризиків, що потребує оперативного, комплексного й системного державного реагування.

Саме адміністративно-правові механізми у публічно-інформаційній сфері виступають ключовими інструментами забезпечення національної безпеки, оскільки визначають правовий статус і повноваження суб'єктів публічної адміністрації, порядок моніторингу та нейтралізації інформаційних загроз, координацію діяльності уповноважених органів, а також процедури превентивного та реагуючого впливу. Водночас чинне адміністративно-правове регулювання у цій сфері характеризується фрагментарністю, наявністю прогалин

і колізій, що ускладнює ефективне функціонування системи національної безпеки в умовах цифрової трансформації та воєнного стану.

Актуальність теми посилюється також необхідністю оновлення та гармонізації законодавства України у сфері інформаційної та національної безпеки відповідно до європейських стандартів, що є складовою процесу інтеграції України до Європейського Союзу. Сучасні адміністративно-правові засади мають бути достатньо гнучкими для реагування на динамічні інформаційні загрози, і водночас стабільними з метою забезпечення прав і свобод людини, гарантування свободи слова, доступу до публічної інформації та захисту демократичних цінностей.

Таким чином, дослідження адміністративно-правових засад забезпечення національної безпеки у публічно-інформаційній сфері є не лише актуальним, а й стратегічно необхідним для зміцнення інформаційного суверенітету держави, захисту національних інтересів, забезпечення стійкості публічного управління та формування безпечного інформаційного середовища в умовах сучасних викликів.

Отже, не викликає сумніву, що дисертаційне дослідження на тему «Адміністративно-правові засади забезпечення національної безпеки у публічно-інформаційній сфері» є актуальним, своєчасним і таким, що здатне вирішити низку важливих проблем теоретичного та практичного характеру у сфері адміністративного права та національної безпеки.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Методологія дослідження обраної проблематики визначена відповідно до об'єкта та предмета дисертаційної роботи з урахуванням сформульованої мети та поставлених завдань. Такий підхід забезпечив можливість комплексного аналізу адміністративно-правових засад забезпечення національної безпеки у публічно-інформаційній сфері, розгляду цієї проблеми в динаміці та у взаємозв'язку з іншими закономірними процесами розвитку сучасного суспільства, держави та інформаційного середовища.

Мета дисертаційного дослідження сформульована таким чином, щоб на підставі узагальнення положень чинного законодавства України, практики діяльності суб'єктів публічної адміністрації, міжнародного та зарубіжного досвіду, а також доктринальних напрацювань у галузі адміністративного та інформаційного права окреслити концептуальні засади адміністративно-правового забезпечення національної безпеки у публічно-інформаційній сфері з урахуванням внутрішніх і зовнішніх чинників реалізації державної політики України в умовах воєнного стану, цифровізації та європейської інтеграції, а також розробити науково обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення нормативно-правової бази у цій сфері.

Відповідно до поставленої мети в дисертації повністю виконано такі основні завдання: з'ясовано сутність, значення та особливості розвитку наукових підходів до забезпечення національної безпеки у публічно-інформаційній сфері в адміністративно-правовій доктрині України; проаналізовано систему суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки, їх повноваження та функціональну взаємодію; охарактеризовано сучасний стан державної політики України у сфері забезпечення національної безпеки в інформаційному просторі; розкрито адміністративно-правові засади діяльності органів публічної влади щодо протидії інформаційним загрозам; визначено й систематизовано основні напрями та юридичні засоби адміністративно-правового забезпечення національної безпеки у публічно-інформаційній сфері; окреслено напрями, форми та коло суб'єктів взаємодії органів публічної влади, правоохоронних органів, спеціальних служб і громадськості з питань захисту національного інформаційного простору; проаналізовано та узагальнено міжнародні нормативно-правові акти й стандарти у сфері інформаційної та національної безпеки; обґрунтовано перспективні напрями розвитку адміністративно-правового забезпечення національної безпеки у публічно-інформаційній сфері.

Досягненню поставленої мети сприяли логічно вибудована структура дисертації, послідовність і наукова виваженість викладеного матеріалу, а також ґрунтовне опрацювання наукових джерел. Бібліографічний список є достатнім і репрезентативним, охоплює праці вітчизняних і зарубіжних учених, присвячені

проблемам адміністративно-правового регулювання, національної та інформаційної безпеки. Окрім того, в межах дослідження здійснено детальний і критичний аналіз чинного законодавства України та практики його застосування.

Представлена дисертаційна робота є комплексним самостійним науковим дослідженням. Сформульовані в ній наукові положення, висновки та рекомендації характеризуються належним рівнем обґрунтованості, логічної послідовності та достовірності, що підтверджує методологічну цілісність і наукову зрілість виконаної роботи.

Наукова новизна і практична цінність одержаних результатів. Наукова новизна отриманих результатів ґрунтується на сучасному рівні постановки проблеми забезпечення національної безпеки у публічно-інформаційній сфері, її високій актуальності та значущості для науки адміністративного права, а також для практичної діяльності органів державної влади в умовах цифровізації, гібридних загроз і євроінтеграційних процесів. Дисертація є однією з перших у вітчизняній адміністративно-правовій науці ґрунтовних комплексних праць, у якій системно проаналізовано адміністративно-правові засади забезпечення національної безпеки в публічно-інформаційній сфері з урахуванням сучасного стану національного законодавства, адміністративно-правової доктрини, європейських стандартів та викликів цифрової трансформації.

Здобувачем продемонстровано самостійний і комплексний підхід до дослідження означеної проблематики, що дозволило виокремити характерні особливості власних наукових напрацювань, які відрізняють дисертацію від наявних в Україні досліджень у сфері інформаційної та національної безпеки.

У дисертації сформульовано низку положень, нових у концептуальному плані та важливих для теорії адміністративного права і практики публічного адміністрування, з яких особливу увагу заслуговують такі:

1. постановка й актуалізація автором питання про необхідність комплексного адміністративно-правового осмислення національної безпеки у публічно-інформаційній сфері як самостійного напрямку публічного адміністрування, що поєднує правові, інституційні, технологічні та ціннісно-гуманітарні компоненти. Обґрунтовано підхід до її розуміння як системного

державно-владного управлінського впливу, спрямованого на формування стійкого, достовірного та захищеного інформаційного середовища держави;

2. розроблення й наукове обґрунтування авторської системи принципів адміністративно-правового регулювання інформаційної безпеки України, що дало змогу здійснити їх багаторівневу класифікацію за сферою дії, функціональним призначенням, змістовно-ціннісною орієнтацією та джерелом нормативного закріплення, а також створити концептуальну основу для вдосконалення законодавчого регулювання у цій сфері;

3. обґрунтування доцільності ухвалення базового Закону України «Про інформаційну безпеку», спрямованого на уніфікацію термінологічного апарату, усунення нормативних колізій, чітке розмежування повноважень суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки, стандартизацію адміністративних процедур та імплементацію європейських стандартів кібер- та інформаційної безпеки;

4. розроблення авторської трирівневої моделі розмежування суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки в публічно-інформаційній сфері, що поєднує інституційний, функціональний і управлінський підходи, визначає сфери відповідальності, повноваження та канали взаємодії між суб'єктами публічної влади, органами сектору безпеки та громадянським суспільством;

5. формування системної класифікації адміністративно-правових механізмів реагування та запобігання інформаційним загрозам, які згруповано на превентивні, оперативно-реагувальні та юрисдикційні, що дозволяє забезпечити цілісність і послідовність державної політики у сфері національної безпеки в інформаційному просторі.

Окрім того, у дисертації удосконалено інституційно-правові засади діяльності суб'єктів сектору безпеки, зокрема Служби безпеки України, шляхом обґрунтування необхідності нормативного розмежування повноважень, розвитку міжвідомчої координації та переходу до проактивної моделі реагування на інформаційні загрози.

Подальшого розвитку набули наукові підходи до розуміння національної безпеки у публічно-інформаційній сфері, узагальнення зарубіжного досвіду її

забезпечення, а також формування інституційної структури управління інформаційною безпекою з урахуванням кращих практик держав – членів ЄС, США та інших країн.

Загалом дисертація має завершений характер, поставлена мета дослідження досягнута, визначені завдання виконані, а сформульовані висновки й рекомендації свідчать про належний рівень наукової новизни та теоретичної й практичної значущості отриманих результатів.

Повнота викладення матеріалів у публікаціях, положеннях, висновках і рекомендаціях, сформульованих у дисертації. Основні положення дисертації знайшли відображення в п'яти наукових статтях та у чотирьох тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Позитивно оцінюючи дисертацію в цілому, її наукову новизну, теоретичну і практичну значущість та відмічаючи її відповідність вимогам, які пред'являються до такого виду робіт, доцільно зазначити про певні зауваження щодо положень роботи, які потребують уточнення. Також окремі зауваження стосуються дискусійних питань і вимагають від дисертанта додаткової аргументації.

По-перше, у дисертації запропоновано структуру адміністративно-правових механізмів реагування на інформаційні загрози, що включає превентивні, оперативно-реагувальні та юрисдикційні компоненти. Такий підхід є методологічно обґрунтованим і дозволяє розглядати забезпечення інформаційної безпеки як цілісну систему публічного управління. Водночас у роботі не наведено практичних прикладів функціонування зазначених механізмів у кризових або надзвичайних ситуаціях, а також не розкрито критеріїв і методів оцінки ефективності кожного з компонентів. Це надає зазначеному положенню певної дискусійності та зумовлює необхідність додаткового пояснення під час захисту щодо можливостей його практичної реалізації.

По-друге, у дисертації обґрунтовано доцільність підвищення інституційної ролі Центру стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки шляхом надання йому міжвідомчого статусу, прямої підзвітності Кабінету Міністрів України, а також покладення функцій вироблення стратегічних наративів і реалізації

програм медіаграмотності. Запропонований підхід є актуальним та відповідає сучасним європейським тенденціям формування стійкості суспільства до дезінформаційних впливів. Водночас у роботі недостатньо досліджено можливі ризики надмірної концентрації повноважень у межах одного органу, а також імовірність виникнення конфліктів компетенцій з іншими суб'єктами сектору безпеки та публічного управління. У зв'язку з цим запропоноване положення потребує додаткового уточнення механізмів міжвідомчої координації та чіткого законодавчого розмежування повноважень.

По-третє, положення дисертації щодо ключової ролі міжнародної співпраці як передумови забезпечення кіберстійкості держави є концептуально виваженим і відповідає сучасним безпековим підходам. Разом із тим дискусійним залишається питання оптимального співвідношення між міжнародною кооперацією та розвитком національних автономних спроможностей, особливо у сфері захисту критичної інформаційної інфраструктури й обігу чутливих даних. У роботі це співвідношення окреслено загальною, без достатнього розкриття меж допустимої залежності від зовнішніх партнерів.

По-четверте, авторські висновки щодо релевантності окремих елементів зарубіжного досвіду забезпечення інформаційної безпеки для України мають значну практичну цінність і демонструють ґрунтовне знання міжнародних моделей. Водночас потребує додаткового осмислення механізм поетапної імплементації такого досвіду з урахуванням інституційної спроможності органів публічної влади, фінансових і кадрових ресурсів, а також рівня цифрової зрілості українського суспільства.

По-п'яте, запропоновані в дисертації напрями вдосконалення адміністративно-правового регулювання (зокрема класифікація інформаційних систем за рівнем ризиків, управління даними, регулювання штучного інтелекту, запровадження інституту омбудсмана з цифрових прав) вирізняються інноваційністю та стратегічною спрямованістю. Разом із тим дискусійним залишається питання їх нормативного закріплення в межах чинної системи джерел адміністративного права, а також визначення оптимального

співвідношення між законодавчим і підзаконним регулюванням з огляду на принципи правової визначеності та пропорційності.

Висновок. Дисертація «Адміністративно-правові засади забезпечення національної безпеки у публічно-інформаційній сфері» є завершеною науковою працею, у якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання – комплексне з'ясування ключових особливостей адміністративно-правового забезпечення національної безпеки та конституційних прав і свобод людини і громадянина у діяльності органів і підрозділів, що здійснюють контроль, координацію та захист інформаційного простору України, відповідає вимогам, що містяться в Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44), а її автор, Крушеніцький Владислав Сергійович, заслуговує на присудження йому ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

завідувач кафедри адміністративного права
та адміністративної діяльності

Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого,
доктор юридичних наук,
професор



Роман ШАПОВАЛ

Підпис	Шанована Р.
Засвідчую	Шанована Р.
Нач. ВК	Шанована Р.
« 15 »	Січня 2026 р.